CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL PAOLO MENGOZZI prezentate la 15 iunie 2010[1]

I — Introducere

1. În prezenta cauză, Curtea este invitată să clarifice domeniul de aplicare al Directivei 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (denumită în continuare „Directiva privind comerțul electronic”)[2] și să aplice încă odată jurisprudența sa Keck și Mithouard[3], pronunțându-se cu privire la problema dacă o interdicție de a vinde lentile de contact prin internet este compatibilă cu dispozițiile tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor.

1 — Limba originală: franceza.

2 — JO L 178, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 29, p. 257.

3 — Hotărârea din 24 noiembrie 1993 (C-267/91 și C-268/91, Rec., p. I-6097).

II — Cadrul juridic

A — *Dreptul primar al Uniunii*

2. Articolul 28 CE prevede că „[î]ntre statele membre sunt interzise restricțiile cantitative la import, precum și orice măsuri cu efect echivalent”.

3. Articolul 30 prevede că „[d]ispozițiile articolelor 28 [CE] și 29 [CE] nu se opun interdicțiilor sau restricțiilor la import, la export sau de tranzit, justificate pe motive de morală publică, de ordine publică, de siguranță publică, de protecție a sănătății și a vieții persoanelor și a animalelor sau de conservare a plantelor, de protejare a unor bunuri de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protecție a proprietății industriale și comerciale. Cu toate acestea, interdicțiile sau restricțiile respective nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre”.

B — *Dreptul derivat al Uniunii*

4. Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice[4], astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998[5] (denumită în continuare „Directiva 98/34"), definește serviciile societății informaționale, astfel cum trebuie înțelese în sensul directivei menționate, după cum urmează:

„«serviciu»: orice serviciu al societății informaționale, adică orice serviciu prestat în mod normal în scopul obținerii unei remunerații, la distanță, prin mijloace electronice și la solicitarea individuală a beneficiarului serviciului.

În sensul prezentei definiții:

— «la distanță» înseamnă că serviciul este prestat fără ca părțile să fie prezente simultan;

— «prin mijloace electronice» înseamnă că serviciul este transmis inițial și primit la destinație prin intermediul echipamentului electronic pentru prelucrarea (inclusiv arhivarea digitală) și stocarea datelor și este transmis integral, transferat și recepționat prin cablu, radio, mijloace optice sau alte mijloace electromagnetice;

— «la solicitarea individuală a beneficiarului serviciilor» înseamnă că serviciul este prestat prin transmiterea datelor în urma solicitării individuale.

În anexa V este prezentată o listă indicativă de servicii care nu fac obiectul prezentei definiții.

[…]"

5. Considerentul (18) al Directivei privind comerțul electronic menționează, printre altele, că „[a]ctivitățile care, prin natura lor, nu pot fi desfășurate la distanță prin mijloace electronice, precum controlul autorizat al conturilor unei societăți sau consultul medical care necesită examinarea fizică a pacientului, nu sunt servicii ale societății informaționale".

4 — JO L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207.
5 — JO L 217, p. 18, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 282.

6. Considerentul (21) precizează că „[d]omeniul coordonat reglementează numai cerințele referitoare la activitățile on-line, cum ar fi informarea on-line, publicitatea on-line, cumpărăturile on-line, încheierea de contracte on-line, și nu privesc cerințele juridice ale statelor membre referitoare la bunuri, cum ar fi standardele de securitate, obligațiile privind etichetarea ori răspunderea în materie de bunuri sau cerințele statelor membre referitoare la livrarea sau transportul bunurilor, inclusiv distribuirea produselor medicamentoase".

7. Articolul 1 alineatul (3) din Directiva privind comerțul electronic prevede că „[p]rezenta directivă completează dreptul comunitar aplicabil serviciilor societății informaționale fără a aduce atingere nivelului de protecție, în special în materie de sănătate publică și interese ale consumatorilor, stabilit prin instrumente comunitare și prin legislația internă care le pune în aplicare în măsura în care aceasta nu restrânge libera prestare a serviciilor societății informaționale".

8. Articolul 2 litera (a) din Directiva privind comerțul electronic definește serviciile societății informaționale ca fiind „servicii în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 98/34/CE astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE".

9. Articolul 2 litera (h) din Directiva privind comerțul electronic definește domeniul coordonat ca fiind „cerințele specificate în cadrul legislativ din statele membre, aplicabile furnizorilor de servicii ale societății informaționale, indiferent dacă sunt de natură generală sau concepute special pentru aceștia".

10. Articolul 2 litera (h) punctul (i) din directiva menționată prevede:

„Domeniul coordonat se referă la cerințe pe care furnizorul de servicii trebuie să le respecte și care privesc:

— accesul la activitatea unui serviciu al societății informaționale, cum ar fi cerințele în materie de calificare, autorizare și notificare;

— desfășurarea activității unui serviciu al societății informaționale, cum ar fi cerințele privind comportamentul furnizorului de servicii, cerințe legate de calitatea sau conținutul serviciului, inclusiv în materie de publicitate și contracte sau privind răspunderea furnizorului de servicii."

11. În continuare, articolul 2 litera (h) punctul (ii) din aceeași directivă prevede:

„Domeniul coordonat nu reglementează cerințe cum ar fi:

— cerințe aplicabile bunurilor ca atare;

— cerințe aplicabile livrării bunurilor;

— cerințe aplicabile serviciilor care nu sunt furnizate prin mijloace electronice."

12. Articolul 4 din Directiva privind comerțul electronic prevede, la alineatul (1), că „[s]tatele membre veghează ca accesul la activitatea de furnizor de servicii ale societății informaționale și desfășurarea acesteia să nu poată fi supuse unui regim de autorizare prealabilă sau oricărei alte cerințe cu efect echivalent".

C — *Legislația și reglementarea ungară*

13. Articolul 1 alineatul (3) din Legea CVIII. din 2001 privind serviciile de comerț electronic și serviciile legate de societatea informațională (Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokról szóló 2001. évi CVIII. Törvény, denumită în continuare „Legea CVIII. din 2001") prevede că „domeniul de aplicare al prezentei legi nu include serviciile societății informaționale prestate și utilizate în cadrul unei proceduri judiciare sau al oricărei alte proceduri administrative și nu aduce atingere aplicării dispozițiilor destinate să protejeze datele personale". În continuare, alineatul (4) prevede: „domeniul de aplicare al prezentei legi nu include comunicațiile realizate prin intermediul serviciilor societății informaționale de către o persoană în alte scopuri decât exercitarea unei activități economice sau profesionale sau a unei misiuni de serviciu public și nici manifestările de voință contractuale realizate în acest mod".

14. Articolul 3 alineatul (1) din aceeași lege prevede că „[p]entru a iniția sau pentru a exercita o activitate de prestare de servicii ale societății informaționale nu este necesară nicio autorizație prealabilă și nicio decizie administrativă cu efect similar".

15. Articolul 1 din Regulamentul nr. 7/2004 (XI. 23.) al ministrului sănătății publice privind cerințele profesionale în materie de comercializare, de reparare și de închiriere a dispozitivelor medicale [A gyógyászati segédeszközök forgalmazásának, javításának, kölcsönzésének szakmai követelményeiről szóló 7/2004 (XI. 23.) egészségügyi minisztéri rendelet, denumit în continuare „Regulamentul 7/2004"] prevede că „prezentul regulament, sub rezerva reglementărilor privind dispozitivele medicale enumerate în anexa 1, se aplică exercitării activităților constând în comercializarea, repararea și închirierea oricărui dispozitiv medical, livrării acestor dispozitive, precum și fabricării unor dispozitive medicale adaptate la măsuri individuale. […] Comercializarea, repararea și închirierea de dispozitive medicale care intră în domeniul de aplicare al prezentului regulament sunt considerate servicii de sănătate".

16. Articolul 2 din același regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament:

(a) dispozitiv medical înseamnă un dispozitiv tehnic medical sau de tratament deținut de o persoană care, temporar sau permanent, suferă de o deteriorare a stării de sănătate, de un handicap sau de o invaliditate;

[…]"

17. Potrivit dispozițiilor articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul 7/2004, „pot fi comercializate, reparate sau închiriate dispozitive medicale […] într-un magazin specializat, cu condiția ca acesta să dispună de autorizație de funcționare în conformitate cu legislația specială și să respecte condițiile prevăzute la punctele I.1 și I.2 din anexa 2 la prezentul regulament".

18. Articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul 7/2004 reglementează livrarea la domiciliu astfel:

„Poate fi livrat la domiciliu:

(a) un dispozitiv medical produs în serie și reparat;

(b) un dispozitiv medical utilizat în scopul probării și/sau al adaptării sau realizat în funcție de măsuri individuale exclusiv pentru a permite probarea și familiarizarea, în vederea consumului final."

19. Anexa 1 la regulamentul menționat precizează în mod expres:

„Nu intră în domeniul de aplicare al prezentului regulament următoarele dispozitive medicale:

[…]

— articolele de optică produse în serie, cu excepția lentilelor de contact;

[…]”

20. În plus, anexa 2 la Regulamentul 7/2004 menționează două dintre condițiile speciale prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat. Punctul I.1 litera (d) din această anexă prevede, printre condițiile materiale care trebuie îndeplinite, că, „pentru comercializarea lentilelor de contact și a ochelarilor adaptați la măsuri individuale, este necesar un magazin cu o suprafață minimă de 18 m2 sau un spațiu separat de atelier”. Punctul I.2 litera (c) din anexa menționată precizează, la rândul său, una dintre condițiile personale, fiind necesar, pentru a practica comerțul cu lentile de contact, „să se exercite profesia de optometrist sau de medic oftalmolog calificat în domeniul lentilelor de contact”.

III — Acțiunea principală și întrebările preliminare

21. Ker-Optika Bt. (denumită în continuare „Ker-Optika” sau „reclamanta din acțiunea principală”) este o societate în comandită simplă de drept ungar care, printre alte activități, comercializează lentile de contact prin intermediul site-ului său internet.

22. La 29 august 2008, Ker-Optika a făcut obiectul unei decizii administrative, adoptată de ÀNTSZ Pécsi, Sellyei, Siklósi Kistérségi Intézete, delegația locală a ÀNTSZ, cu alte cuvinte Serviciul Național pentru Sănătate Publică și Probleme Sanitare, prin care i se interzicea să comercializeze lentile de contact prin internet.

23. Ker-Optika a depus o reclamație la ÀNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete, direcția regională a serviciului menționat mai sus, care, printr-o decizie din data de 14 noiembrie 2008, a respins reclamația și a confirmat decizia de interdicție adoptată de institutul local împotriva Ker-Optika, întemeindu-și decizia pe articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul 7/2004. Regulamentul 7/2004 s-ar opune, așadar, comercializării lentilelor de contact pe cale electronică, deoarece ar impune, dimpotrivă, ca lentilele de contact să fie comercializate într-un magazin de optică specializat, trebuind să îndeplinească condițiile atât materiale, cât și personale la care face trimitere articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat.

24. Opunându-se acestei interpretări, care are drept consecință interzicerea unei părți a activității sale, Ker-Optika a introdus o acțiune în fața Baranya Megyei Bíróság (Tribunalul Districtual din Baranya) (Ungaria) în vederea anulării deciziei direcției regionale a Serviciului Național pentru Sănătate Publică și Probleme Sanitare.

25. În fața instanței de trimitere, reclamanta din acțiunea principală a susținut că, pe de o parte, comercializarea lentilelor de contact constituie un serviciu al societății informaționale și, în această privință, decizia în litigiu ar fi, prin urmare, contrară articolului 3 alineatul (1) din Legea CVIII. din 2001, potrivit căruia nu este necesară o autorizație prealabilă, nici o decizie administrativă având un efect analog pentru a întreprinde sau a exercita o activitate de prestare de servicii ale societății informaționale. Pe de altă parte, întrucât Regulamentul 7/2004 autorizează livrarea la domiciliu a dispozitivelor medicale, comercializarea lentilelor de contact prin internet ar trebui să fie permisă.

26. În ceea ce o privește, pârâta din acțiunea principală a invocat Directiva privind comerțul electronic, în special considerentul (18). Potrivit acesteia, comercializarea lentilelor de contact ar constitui o activitate care nu poate fi realizată la distanță, întrucât ar fi asimilabilă unei consultații medicale care necesită o examinare fizică a pacientului, și nu ar intra, prin urmare, în domeniul de aplicare al directivei menționate. Ca urmare, dispozițiile Legii CVIII. din 2001, care transpune în dreptul ungar Directiva privind comerțul electronic, nu se pot aplica activității în cauză în acțiunea principală.

27. Confruntată cu o dificultate de interpretare a dreptului Uniunii, Baranya Megyei Bíróság a decis să suspende judecata și, prin decizia de trimitere din 10 februarie 2009, a adresat Curții, în temeiul articolului 234 CE, următoarele trei întrebări preliminare:

„1) Comercializarea lentilelor de contact constituie o consultație medicală ce necesită o examinare fizică a pacientului, astfel încât nu intră în domeniul de aplicare al Directivei [privind comerțul electronic]?

2) În cazul în care comercializarea lentilelor de contact nu constituie o consultație medicală ce necesită o examinare fizică a pacientului, articolul 30 CE trebuie interpretat în sensul că dispozițiile legislației unui stat membru care prevede că lentilele de contact nu pot fi comercializate decât într-un magazin specializat în dispozitive medicale ar fi contrare acestuia?

3) Legislația maghiară care nu autorizează comercializarea de lentile de contact decât într-un magazin specializat în dispozitive medicale este contrară principiului liberei circulații a mărfurilor prevăzut la articolul 28 CE?”

28. În esență, instanța de trimitere solicită, înainte de toate, să se examineze dacă activitatea în cauză în acțiunea principală intră sub incidența Directivei privind comerțul electronic și, numai în ipoteza în care Curtea

ar răspunde negativ, ridică o problemă de interpretare a dreptului primar al Uniunii. Problema aplicării jurisprudenței Keck și Mithouard, menționată mai sus, s-ar putea pune în special în această din urmă ipoteză.

dacă activitatea în cauză intră sub incidența Directivei privind comerțul electronic și dacă, prin urmare, compatibilitatea Regulamentului 7/2004 cu dreptul Uniunii trebuie apreciată în lumina directivei menționate.

IV — Procedura în fața Curții

29. Guvernele ceh, elen, spaniol, ungar și olandez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

30. În ședință, care a avut loc la 15 aprilie 2010, au formulat observații orale guvernele elen, spaniol, ungar și olandez, precum și Comisia.

V — Cu privire la prima întrebare preliminară

31. Solicitând Curții să stabilească dacă comercializarea de lentile de contact constituie o consultație medicală care necesită prezența fizică a pacientului, instanța de trimitere urmărește, înainte de toate, să se stabilească

32. Regulamentul 7/2004 în cauză în acțiunea principală rezervă posibilitatea de a comercializa lentile de contact – considerate, în dreptul ungar, dispozitive medicale – unor magazine specializate cu o suprafață minimă de 18 m2 sau care dispun de un spațiu separat de atelier și unor persoane care exercită profesia de optometrist sau de medic oftalmolog. Pe cale de consecință, comercializarea acestui tip de produse prin internet este interzisă. Totuși, instanța de trimitere amintește că livrarea la domiciliu, în scopul consumului final, a unor dispozitive medicale care intră sub incidența regulamentului menționat, așadar inclusiv lentilele de contact, este autorizată, sub rezerva respectării condițiilor prevăzute de acest regulament [6].

33. Înainte de a analiza mai detaliat aspectul dacă este asimilabilă comercializarea lentilelor de contact unei consultații medicale care necesită prezența fizică a pacientului,

6 — În răspunsul la întrebarea scrisă, guvernul ungar a precizat că „nu este posibilă livrarea [lentilelor de contact] la domiciliu în vederea consumului final decât pentru a permite probarea și familiarizarea”, ceea ce lasă să se presupună că livrarea nu poate fi efectuată decât de personal calificat (a se vedea punctul 7 din răspunsul la întrebarea adresată guvernului ungar).

considerăm că obiectivul primei întrebări, care trebuie interpretată împreună cu a doua și cu a treia întrebare, este de a stabili dacă compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei reglementări naționale care are drept consecință să excludă de la vânzarea prin internet o categorie determinată de mărfuri trebuie apreciată numai în lumina Directivei privind comerțul electronic.

34. Directiva privind comerțul electronic își propune să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin crearea, în acest domeniu, a unui cadru juridic care vizează să asigure libera circulație a serviciilor societății informaționale între statele membre. Astfel cum indică titlul acesteia, această directivă nu privește decât „anumite" aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale și, astfel cum prevede articolul 1 alineatul (2), directiva menționată vizează numai să apropie „anumite dispoziții de drept intern aplicabile serviciilor societății informaționale în ceea ce privește piața internă, stabilirea furnizorilor de servicii, comunicările comerciale, contractele încheiate prin mijloace electronice, răspunderea intermediarilor, codurile de conduită, soluționarea extrajudiciară a litigiilor, acțiunile în justiție și cooperarea între statele membre".

35. Astfel, chiar dacă în general se consideră că Directiva privind comerțul electronic este cea datorită căreia s-a putut dezvolta comerțul electronic intracomunitar, directiva în sine se limitează la a reglementa anumite etape ale acestui comerț, prin intermediul cărora se realizează acesta, furnizând un cadru juridic în privința acestor etape, însă nu are în vedere condițiile referitoare la circulația mărfurilor pe care acesta le determină eventual. De altfel, în cadrul acestei directive, accentul este pus pe noțiunea „serviciu", și nu pe noțiunea „marfă".

36. Altfel spus, ar fi greșit să se considere că Directiva privind comerțul electronic are ca obiect o liberalizare generală a comerțului electronic de mărfuri. Astfel, nu se poate deduce din vreuna din dispozițiile acesteia o obligație oarecare pentru statele membre de a autoriza în mod general și sistematic, pentru toate tipurile de mărfuri, vânzarea prin internet. De altfel, convingerea noastră pare confirmată de analiza domeniului coordonat de directiva menționată.

37. Astfel, în cazul în care Curtea ar decide totuși să meargă mai departe cu analiza Directivei privind comerțul electronic, ar mai exista, în opinia noastră, cel puțin două motive susceptibile să justifice faptul că nu poate fi evaluată compatibilitatea cu dreptul Uniunii a Regulamentului 7/2004 în lumina Directivei privind comerțul electronic. Pe de o parte, acest lucru poate fi dedus din definiția dată

de această directivă domeniului coordonat. Pe de altă parte, nu considerăm că comercializarea lentilelor de contact poate fi calificată, în toate aspectele sale, drept „serviciu al societății informaționale" în sensul Directivei privind comerțul electronic.

38. În primul rând, în ceea ce privește domeniul coordonat, obiectivul urmărit de această directivă, menționat la punctul 34 din prezentele concluzii, nu permite să se afirme că o interdicție de vânzare prin internet poate fi examinată în lumina Directivei privind comerțul electronic.

39. În plus, prin faptul că definește în special condițiile în care lentilele de contact pot fi comercializate și distribuite către consumatorii finali și prin faptul că interzice în mod incident vânzarea prin internet și, prin urmare, livrarea la domiciliu, ce caracterizează în principiu această metodă de introducere pe piață, atunci când aceasta nu are loc în condițiile prevăzute de Regulamentul 7/2004 (și anume numai pentru a permite probarea, adaptarea sau familiarizarea), regulamentul menționat reglementează modalitățile de livrare a acestora în sens larg. Prin urmare, comercializarea lentilelor de contact, astfel cum este organizată de acest regulament, nu ni se pare că face parte, în orice caz, din domeniul coordonat de Directiva privind comerțul electronic.

40. Astfel, chiar dacă, la început, considerentul (18) prevede că „[s]erviciile societății informaționale cuprind o gamă largă de activități economice care se desfășoară on-line" și că „[a]ceste activități pot consta, în special, în vânzări de bunuri on-line", acesta precizează imediat că „[a]ctivități precum livrarea bunurilor ca atare sau furnizarea de servicii off-line nu sunt acoperite". În ceea ce privește considerentul (21), acesta prevede în mod clar că „[d]omeniul coordonat reglementează numai cerințele referitoare la activitățile on-line, cum ar fi informarea on-line, publicitatea on-line, cumpărăturile on-line, încheierea de contracte on-line, și nu privesc cerințele juridice ale statelor membre referitoare la bunuri, cum ar fi standardele de securitate, obligațiile privind etichetarea ori răspunderea în materie de bunuri sau cerințele statelor membre referitoare la livrarea sau transportul bunurilor, inclusiv distribuirea produselor medicamentoase".

41. Astfel cum au arătat guvernele ceh și olandez în observațiile scrise, definiția domeniului coordonat, care se regăsește la articolul 2 litera (h) punctul (ii) din Directiva privind comerțul electronic, amintește această excludere de principiu din domeniul de aplicare al directivei a cerințelor aplicabile bunurilor ca atare și livrării acestora. În acest mod, aceasta tinde de asemenea să amintească faptul că, dacă directiva menționată „reglementează numai cerințele referitoare la activitățile on-line, cumpărăturile on-line,

încheierea de contracte on-line", este astfel deoarece aceasta are vocație să reglementeze anumite aspecte ale comerțului care are loc eventual on-line, însă nu să se pronunțe cu privire la aspectul dacă un anumit tip de activitate sau de tranzacție trebuie să fie accesibil comerțului prin internet. Prin urmare, directiva nu prevede condițiile în care se poate interzice în mod valabil vânzarea prin internet a unei categorii de mărfuri.

42. În al doilea rând și în plus față de analiza dispozițiilor referitoare la domeniul coordonat, recurgerea la noțiunea „serviciu al societății informaționale" constituie un alt element care ne conduce la concluzia că invocarea Directivei privind comerțul electronic în acțiunea principală nu este relevantă.

43. Directiva menționată nu are vocație să se aplice tuturor serviciilor, ci numai acestei categorii determinate constituite de serviciile societății informaționale. Deși, potrivit legislației ungare, comercializarea lentilelor de contact constituie un serviciu de sănătate – ceea ce, în toate cazurile, nu constituie decât o calificare pur națională – definiția serviciului societății informaționale dată de legislația Uniunii nu pare aplicabilă acestei activități determinate.

44. Astfel, prin „serviciu al societății informaționale" în sensul Directivei 98/34 trebuie să se înțeleagă „orice serviciu prestat în mod normal în scopul obținerii unei remunerații, la distanță, prin mijloace electronice și la solicitarea individuală a beneficiarului serviciului"[7]. Din definiția furnizată mai reiese că „«prin mijloace electronice» înseamnă că serviciul este transmis inițial și primit la destinație prin intermediul echipamentului electronic pentru prelucrarea (inclusiv arhivarea digitală) și stocarea datelor și este transmis integral, transferat și recepționat prin cablu, radio, mijloace optice sau alte mijloace electromagnetice".

45. Spre deosebire de cele susținute de guvernul ungar, considerăm că, în sine, comercializarea lentilelor de contact poate fi realizată la distanță sau prin internet. Această constatare necesită, în mod evident, să fie acceptată disocierea între etapa consultațiilor medicale, care sunt eventual necesare înainte de livrarea lentilelor de contact, și vânzarea însăși a acestor lentile.

46. Totuși, chiar și disociind consultația medicală de vânzarea lentilelor de contact, nu ni se pare posibil să se considere că, spre deosebire de cele susținute de Comisie, comercializarea lentilelor de contact constituie, în sine și

7 — A se vedea punctul 4 din prezentele concluzii.

pentru fiecare dintre etapele sale, un serviciu „transmis integral, transferat și recepționat” în condițiile prevăzute de Directiva privind comerțul electronic. Deși comanda lentilelor, acceptarea acesteia și formarea contractului de vânzare on-line care decurge din acestea pot fi eventual transmise prin mijloace electronice, este adevărat că transferul lentilelor de contact către consumatorul final nu constă într-o operațiune electronică, ci într-una fizică. În acest stadiu al raționamentului capătă sens deplin distincția realizată la considerentul (18) al directivei menționate între serviciile societății informaționale și activitățile organizate de acestea.

47. În sfârșit, vom aminti că, cu ocazia cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea Dynamic Medien [8] privind interzicerea, în Germania, a vânzării prin internet de videograme care nu făcuseră obiectul, astfel cum impunea reglementarea germană, al unui control și al unei clasificări de către o autoritate națională competentă în scopul protecției minorilor, am evocat o jurisprudență constantă a Curții potrivit căreia, atunci când normele naționale adoptate într-un domeniu fac obiectul unei armonizări exhaustive la nivelul Uniunii Europene, acestea trebuie apreciate în raport cu această măsură de armonizare, iar nu în raport cu dreptul primar [9]. Dedusesem din aceasta că, dacă admitem că vânzarea de videograme poate face parte, sub anumite aspecte, din domeniul de aplicare al Directivei privind comerțul electronic, ne putem totuși întreba care dintre normele conținute în directivă trebuia să realizeze armonizarea exhaustivă a dispozițiilor naționale privind protecția minorilor, fapt care ar permite să se excludă verificarea compatibilității interdicției menționate mai sus cu dispozițiile relevante ale tratatului [10]. Curtea urmase, de altfel, această abordare [11].

48. Faptul care ne-a permis să concluzionăm în acest sens, și anume că anumite aspecte ale activității în cauză pot face parte din domeniul de aplicare al Directivei privind comerțul electronic, era acela că, într-un stadiu anterior, legislația națională admitea principiul vânzării de videograme prin internet. Situația din cauza de care ne ocupăm astăzi este complet diferită.

8 — Hotărârea din 14 februarie 2008 (C-244/06, Rep., p. I-505).

9 — A se vedea punctul 21 din Concluziile noastre prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Dynamic Medien, citată anterior, precum și Hotărârea din 23 noiembrie 1989, Parfümerie-Fabrik 4711 (150/88, Rec., p. 3891, punctul 28), Hotărârea din 12 octombrie 1993, Vanacker și Lesage (C-37/92, Rec., p. I-4947, punctul 9), Hotărârea din 13 decembrie 2001, DaimlerChrysler (C-324/99, Rec., p. I-9897, punctul 32), Hotărârea din 24 octombrie 2002, Linhart și Biffl (C-99/01, Rec., p. I-9375, punctul 18), și Hotărârea din 11 decembrie 2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, Rec., p. I-14887, punctul 64).

10 — A se vedea punctul 24 din Concluziile noastre prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Dynamic Medien, citată anterior.

11 — A se vedea Hotărârea Dynamic Medien, citată anterior (punctele 22 și 23).

49. Astfel, pentru a admite că anumite aspecte ale comercializării lentilelor de contact prin internet sunt reglementate de Directiva privind comerțul electronic, ar mai trebui ca vânzarea prin internet a lentilelor de contact să fie autorizată în prealabil. Or, astfel cum am încercat să demonstrăm, nu putem identifica, în cadrul directivei menționate, normele de apropiere a dispozițiilor naționale care ne-ar permite să întemeiem exclusiv pe dispozițiile acesteia controlul de către Curte al compatibilității, în raport cu dreptul Uniunii, a reglementării naționale în cauză în acțiunea principală, care, reamintim, are drept consecință interzicerea vânzării prin internet a lentilelor de contact.

50. Pe de altă parte, aceeași constatare se impune în ceea ce privește Directiva 93/42/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind dispozitivele medicale [12], dintre care fac parte lentilele de contact, întrucât aceasta nu stabilește nicio condiție privind modalitatea de introducere pe piață, de comercializare sau de livrare a acestora.

51. Prin urmare, propunem Curții să răspundă la prima întrebare preliminară adresată de instanța de trimitere, astfel cum a fost reinterpretată la punctul 33 din prezentele concluzii, că compatibilitatea în raport cu dreptul Uniunii a unei reglementări naționale care are drept consecință interzicerea vânzării prin internet a lentilelor de contact nu poate fi apreciată în raport cu dispozițiile Directivei privind comerțul electronic. Problema dacă comercializarea lentilelor de contact reprezintă o consultație medicală care necesită prezența fizică a pacientului în sensul considerentului (18) al directivei menționate este, prin urmare, lipsită de relevanță.

52. Astfel, în lipsa oricărei măsuri de armonizare relevante pentru soluționarea acțiunii principale, se dovedește necesară o evaluare a Regulamentului 7/2004 în lumina dreptului primar al Uniunii [13], ceea ce face tocmai obiectul celor două întrebări preliminare care urmează.

VI — Cu privire la a doua și la a treia întrebare preliminară

A — *Observație introductivă*

53. Cu titlu introductiv, dacă avem în vedere ordinea logică a întrebărilor adresate de instanța de trimitere, trebuie să se stabilească, înainte de toate, dacă compatibilitatea cu dreptul Uniunii a reglementării naționale

12 — JO L 169, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 11, p. 244.

13 — Hotărârea Dynamic Medien, citată anterior (punctul 23).

trebuie evaluată în lumina articolului 28 CE și, ulterior, să se verifice dacă reglementarea națională menționată poate fi eventual justificată în temeiul articolului 30 CE.

B — *Analiză juridică*

1. Observații introductive

54. Atunci când o măsură națională este asociată atât liberei circulații a mărfurilor, cât și liberei prestări a serviciilor, Curtea o examinează, în principiu, numai în raport cu una dintre aceste două libertăți fundamentale dacă se dovedește că una dintre ele poate fi luată în considerare ca fiind cu totul secundară în raport cu cealaltă și poate fi analizată în cadrul celeilalte [14].

55. Guvernul ungar susține că, astfel cum a arătat Curtea cu ocazia Hotărârii LPO [15], comercializarea lentilelor de contact nu este o activitate comercială precum celelalte și nu poate fi analizată independent de serviciile de sănătate care sunt prestate la momentul apariției acesteia. De altfel, acesta deduce din Hotărârea Dollond & Aitchison [16] că ar fi fost admis deja de către Curte faptul că serviciile legate de lentilele de contact sunt indisociabile de comercializarea acestora.

56. Totuși, rămânem convinși că cele două acțiuni, și anume vânzarea lentilelor de contact, pe de o parte, și consultațiile care urmează eventual, pe de altă parte, sunt total disociabile.

57. Invocarea Hotărârii Dollond & Aitchison, citată anterior, nu ni se pare deloc relevantă, ca urmare a diferenței profunde de natură dintre întrebarea pe care Curtea a trebuit să o examineze în această cauză și cea de care ne ocupăm astăzi. Astfel, în hotărârea menționată, Curții i se solicita să se pronunțe cu privire la modalitățile de calcul al taxei pe valoarea adăugată pentru o prestație oferită de o întreprindere comunitară constând în furnizarea de lentile de contact și de servicii constituite în special din examinări ale vederii. Nu se solicita Curții să se pronunțe cu privire la necesitatea de a examina împreună, în

14 — Hotărârea din 24 martie 1994, Schindler (C-275/92, Rec., p. I-1039, punctul 22), Hotărârea din 25 martie 2004, Karner (C-71/02, Rec., p. I-3025, punctul 46), precum și Hotărârea din 26 mai 2005, Burmanjer și alții (C-20/03, Rec., p. I-4133, punctul 35).

15 — Hotărârea din 25 mai 1993 (C-271/92, Rec., p. I-2899, punctul 11).

16 — Hotărârea din 23 februarie 2006 (C-491/04, Rec., p. I-2129, punctul 35).

mod sistematic, cele două activități. Prin urmare și spre deosebire de cele susținute de guvernul ungar, Curtea nu s-a limitat în viitor în ceea ce privește indisociabilitatea activităților menționate cu ocazia acestei hotărâri.

58. În plus, guvernul ungar a fost invitat, în ședință, să precizeze condițiile în care este prestat, în principiu, serviciul de sănătate – reprezentat, pentru guvernul menționat, de comercializarea lentilelor de contact. Or, deși este cert că trebuie obținută o rețetă medicală înaintea vânzării, celelalte prestații de sănătate nu sunt în mod necesar concomitente cu vânzarea, iar protocolul medical ce o însoțește eventual variază foarte mult în funcție de etapele vânzării avute în vedere.

59. Odată admisă disocierea acestor operațiuni, apare destul de clar că compatibilitatea cu dreptul Uniunii a Regulamentului 7/2004 trebuie examinată în raport cu dispozițiile tratatului privind libera circulație a mărfurilor. De altfel, guvernul ungar nu pare să conteste existența unor restricții în ceea ce privește vânzarea lentilelor de contact către pacienți [17]. În plus, trebuie arătat că, atunci când a trebuit să aprecieze compatibilitatea unei măsuri de interzicere a vânzării de videograme prin corespondență [18] sau, mai apropiat de prezenta cauză, vânzarea de medicamente prin internet [19], Curtea s-a întemeiat pe libera circulație a mărfurilor.

2. Cu privire la existența unei măsuri cu efect echivalent unei restricții cantitative la import

60. Problema care se pune în acest caz este dacă interdicția privind vânzarea lentilelor de contact care decurge din reglementarea în cauză în acțiunea principală este contrară articolului 28 CE.

61. Regulamentul 7/2004 nu impune condiții în ceea ce privește lentilele de contact [20], ci indică numai că vânzarea trebuie să aibă loc într-un magazin specializat, cu respectarea cerințelor privind suprafața minimă și personalul calificat, sau eventual prin livrare la domiciliu în vederea probării sau a adaptării, însă în niciun caz prin intermediul internetului. Acesta stabilește, așadar, modalitățile specifice de vânzare a acestui tip de mărfuri.

17 — A se vedea punctul 34 din observațiile scrise prezentate de guvernul ungar.

18 — A se vedea Hotărârea Dynamic Medien, citată anterior (punctul 26 și următoarele).

19 — Hotărârea Deutscher Apothekerverband, citată anterior (punctul 64 și următoarele).

20 — În special, în sensul jurisprudenței Cassis de Dijon (a se vedea Hotărârea din 20 februarie 1979, Rewe-Zentral, cunoscută sub numele „Cassis de Dijon”, 120/78, Rec., 1979, p. 649, precum și Hotărârea Keck și Mithouard, citată anterior, punctul 15).

62. Or, potrivit formulei consacrate în Hotărârea Keck și Mithouard [21], „nu este aptă să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului dintre statele membre […], aplicarea asupra unor produse care provin din alte state membre a unor dispoziții naționale care limitează sau interzic anumite modalități de vânzare, în măsura în care acestea se aplică tuturor operatorilor în cauză care își exercită activitatea pe teritoriul național și afectează în același mod, în drept și în fapt, comercializarea produselor naționale și a celor provenind din alte state membre". Numai dacă îndeplinește aceste condiții, măsura națională va putea să evite interdicția de la articolul 28 CE.

63. În ceea ce privește prima condiție, este incontestabil că măsura națională în discuție se aplică într-adevăr în același mod tuturor operatorilor în cauză care își exercită activitatea pe teritoriul ungar, întrucât fiecare dintre operatorii care doresc să intervină pe piața ungară a lentilelor de contact trebuie să se conformeze cerințelor Regulamentului 7/2004.

64. În schimb, considerăm că aceste condiții impuse de dreptul ungar pentru comercializarea lentilelor de contact afectează mai grav comercializarea produselor provenind din alte state membre.

65. Este adevărat că nimic nu interzice operatorilor stabiliți pe teritoriul unui alt stat membru să deschidă un magazin specializat care să îndeplinească condițiile instituite de Regulamentul 7/2004 în vederea comercializării de lentile de contact. Totuși, caracterul mai constrângător și oneros al unui astfel de magazin este vădit. Interesul vânzării on-line este tocmai faptul că internetul oferă operatorilor o vitrină dotată cu o vizibilitate care depășește frontierele, fără ca operatorul să suporte costurile și constrângerile legate de deținerea unui magazin „real". Vânzarea on-line reprezintă o modalitate de vânzare alternativă comerțului astfel cum este înțeles în mod tradițional și constituie un mijloc suplimentar pentru operatorii naționali de a obține o clientelă care nu se limitează, din punct de vedere geografic, la populația din jurul magazinului fizic.

66. Astfel, referitor la interdicția germană de a vinde medicamente prin internet, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că „o interdicție precum cea în cauză în acțiunea principală afectează mai mult farmaciile situate în afara Germaniei decât pe cele situate pe teritoriul german. Pentru acestea din urmă, se poate contesta cu greu faptul că această interdicție le privează de un mijloc suplimentar sau alternativ de a accede pe piața germană a consumatorilor finali de medicamente, însă nu este mai puțin adevărat că le rămâne posibilitatea de a vinde medicamente în farmaciile proprii. În schimb, internetul ar reprezenta un mijloc mai important de a accede direct la piața menționată pentru farmaciile care nu sunt stabilite pe teritoriul german. O interdicție care afectează mai mult farmaciile stabilite în afara teritoriului [național] ar putea fi de natură să afecteze mai mult accesul pe piață al produselor provenind din alte state membre

21 — Hotărârea citată anterior (punctul 16).

decât pe cel al produselor naționale”[22]. Prin urmare, Curtea pare să fi admis în mod clar că interdicția vânzării prin internet a unei categorii de mărfuri penalizează mai serios operatorii economici care nu se află pe teritoriul național. Acest raționament poate fi transpus, în opinia noastră, în cauza de care ne ocupăm, în măsura în care reglementarea ungară impune nu numai ca vânzarea lentilelor de contact să se desfășoare exclusiv într-un magazin fizic, ci și, în plus, ca acesta din urmă să îndeplinească criterii referitoare la suprafață și la calificarea personalului.

67. În plus, guvernul ungar a admis, în ședință, că produsele provenind din Ungaria care pot fi comercializate în magazine specializate în dispozitive medicale și, mai specific, în lentile de contact reprezintă o cantitate neglijabilă, fără a fi totuși în măsură să ofere date concrete. Prin urmare, este vădit că interdicția afectează în principal produsele care provin din alte state membre ale Uniunii.

68. În sfârșit, în ceea ce privește a doua condiție cumulativă instituită de Regulamentul 7/2004, și anume condiția personală, Curtea a concluzionat deja că o legislație care rezervă vânzarea lentilelor de contact unui personal specializat poate avea incidență asupra schimburilor intracomunitare[23].

69. Prin urmare, o interdicție națională de a vinde prin internet lentile de contact, cum este cea prevăzută de Regulamentul 7/2004, constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative în sensul articolului 28 CE.

3. Cu privire la posibilitatea de a justifica măsura cu efect echivalent unei restricții cantitative în temeiul articolului 30 CE

70. Interzicerea măsurilor cu efect echivalent unei restricții cantitative, instituită de articolul 28 CE, nu este totuși absolută, întrucât astfel de măsuri pot fi justificate prin necesitatea de a respecta motivele de interes general enumerate la articolul 30 CE sau cerințe imperative. Guvernul ungar invocă faptul că Regulamentul 7/2004 urmărește un obiectiv de interes general, care este cel al protecției sănătății publice.

71. Astfel, reprezintă o jurisprudență constantă faptul că o măsură cu efect echivalent

22 — Hotărârea Deutscher Apothekerverband, citată anterior (punctul 74).

23 — Hotărârea LPO, citată anterior (punctul 8).

unei restricții cantitative poate fi justificată în temeiul protecției sănătății și vieții persoanelor. Curtea a amintit neîncetat că „sănătatea și viața persoanelor ocupă primul loc printre bunurile și interesele protejate de tratat” [24].

72. Deși este adevărat că tratatele nu au atribuit Uniunii o competență deplină și completă în acest domeniu și că aceasta rămâne încă, în mare măsură, partajată între Uniune și statele sale membre, astfel cum atestă articolul 152 CE, revine acestora din urmă sarcina de a decide cu privire la nivelul de protecție a sănătății publice pe care doresc să îl ofere și la mijloacele care trebuie puse în aplicare pentru a atinge acest nivel [25]. Se admite că nivelul poate varia de la un stat membru la altul, ceea ce presupune să fie recunoscută statelor membre o anumită marjă de apreciere. Astfel, Regulamentul 7/2004 nu poate fi considerat ca nejustificat, pentru motivul că ar fi disproporționat, în raport cu articolul 30 CE, numai ca urmare a faptului că, în alte state membre, comercializarea lentilelor de contact nu necesită nici rețetă medicală, nici un magazin specializat, nici personal calificat [26]. Totuși, această competență conferită statelor membre trebuie exercitată cu respectarea dispozițiilor tratatului [27].

73. Astfel, trebuie analizată proporționalitatea *per se* a regimului instituit în raport cu obiectivul urmărit, și anume protecția sănătății publice.

74. Potrivit guvernului ungar, Regulamentul 7/2004 urmărește un obiectiv legitim de protecție a sănătății publice, constând în protejarea intereselor pacienților. Având în vedere că lentilele de contact sunt dispozitive medicale deosebit de invazive, în contact direct cu membrana ochiului, este imperativ să se evite banalizarea actului de vânzare a lentilelor de contact pentru a preveni mai eficient deteriorarea vederii și bolile oftalmice care ar fi cauzate de o utilizare necorespunzătoare a lentilelor de contact și care ar putea avea drept consecință prejudicii ireparabile pentru vedere. Acesta este motivul pentru care condițiile de vânzare a lentilelor de contact sunt strict reglementate și pentru care prezența pacientului este necesară în fiecare dintre etapele acestei vânzări. Pacientul trebuie să fie în contact cu un profesionist care să îl poată consilia și monitoriza pe tot parcursul experienței sale cu lentilele de contact, și anume la momentul prescrierii, al cumpărării, dar și la momentul probării și al ajustării. Monitorizarea efectuată cu

24 — Hotărârea din 7 martie 1989, Schumacher (215/87, Rec., p. 617, punctul 17), Hotărârea din 16 aprilie 1991, Eurim-Pharm (C-347/89, Rec., p. I-1747, punctul 26), Hotărârea din 8 aprilie 1992, Comisia/Germania (C-62/90, Rec., p. I-2575, punctul 10), Hotărârea din 10 noiembrie 1994, Ortscheit (C-320/93, Rec., p. I-5243, punctul 16), Hotărârea Deutscher Apothekerverband, citată anterior (punctul 103), Hotărârea din 11 septembrie 2008, Comisia/Germania (C-141/07, Rep., p. I-6935, punctul 46), precum și Hotărârea din 19 mai 2009, Apothekerkammer des Saarlandes și alții (C-171/07 și C-172/07, Rep., p. I-4171, punctul 19).

25 — Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes și alții, citată anterior (punctele 18 și 19).

26 — Hotărârea din 11 septembrie 2008, Comisia/Germania, citată anterior (punctul 51).

27 — Hotărârea din 1 februarie 2001, Mac Quen și alții (C-108/96, Rec., p. I-837, punctul 24), precum și Hotărârea din 11 septembrie 2008, Comisia/Germania, citată anterior (punctul 23).

ocazia fiecăreia dintre vizitele pacientului necesită existența unui magazin specializat cu o suprafață minimă de 18 m2 sau a unui spațiu separat de atelier, condiția suprafeței minime garantând, tot potrivit guvernului ungar, că magazinul dispune de echipamentul și de spațiul necesare pentru a efectua examinările, dar și de spațiu suficient pentru prezentarea produselor și a instrucțiunilor de folosire. Fiecare contact al profesionistului cu pacientul trebuie să constituie ocazia de a verifica, dacă este nevoie, starea vederii acestuia din urmă, prin practica examinărilor, și de a-i oferi sfaturi și informații. Astfel, întrucât nu ar fi posibilă absența pacientului, guvernul ungar exclude, în observațiile sale scrise, ca examinările sau probările să aibă loc la distanță [28]. În sfârșit, guvernul ungar consideră că Regulamentul 7/2004 este necesar și proporționat. Obiectivul protejării sănătății ochilor stabilit de Republica Ungară nu ar putea fi atins decât garantând prezența pacientului în fiecare etapă a furnizării medicalizate a lentilelor de contact și punerea acestuia în contact sistematic cu un personal calificat. Cerințele din regulamentul menționat ar avea o întindere necesară pentru a atinge acest obiectiv în conformitate cu prevederile dreptului Uniunii.

75. Deși preocupările guvernului ungar privind sănătatea ochilor sunt lăudabile, nu ne putem împiedica să considerăm că o anumită incoerență, dacă nu chiar o contradicție, s-a strecurat în reglementarea națională în discuție.

76. În ceea ce privește condiția personală, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că este compatibilă cu dreptul Uniunii o reglementare națională care rezervă dreptul de a vinde medicamente unui personal calificat, justificând acest lucru în special prin faptul că acest tip de personal poate controla autenticitatea rețetelor într-un mod mai satisfăcător [29]. Poate fi făcută o anumită paralelă cu prezenta cauză, în măsura în care statul ungar condiționează livrarea lentilelor de contact de deținerea unei rețete medicale. În pofida acestui fapt, nu putem omite să subliniem diferența de natură dintre cele două categorii de mărfuri în cauză, în sensul că lentilele de contact nu sunt considerate medicamente eliberate pe bază de rețetă, ci dispozitive medicale. În orice caz, Curtea a admis deja, cel puțin indirect, compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei legislații naționale care impune prezența unor opticieni licențiați salariați sau asociați în fiecare magazin [30].

77. Dreptul Republicii Ungare de a menține o reglementare care condiționează livrarea

28 — A se vedea punctul 46 din observațiile scrise prezentate de guvernul ungar.

29 — Hotărârea Deutscher Apothekerverband, citată anterior (punctul 119).

30 — Hotărârea Curții din 21 aprilie 2005, Comisia/Grecia (C-140/03, Rec., p. I-3177, punctul 35).

lentilelor de contact de o rețetă medicală nu poate fi contestat. Totuși, faptul că în prezenta cauză este vorba despre dispozitive medicale – iar nu de medicamente – are drept consecință să atenueze intensitatea obligației de informare și de consiliere a profesionistului, ținând cont de diferența în ceea ce privește riscul. Astfel, Curtea a statuat deja că, „spre deosebire de produsele de optică, medicamentele prescrise sau utilizate în scopuri terapeutice pot totuși să dăuneze grav sănătății dacă sunt consumate fără a fi necesar sau în mod incorect, fără ca persoana care le consumă să fie în măsură să își dea seama de aceasta în momentul administrării lor” [31]. Prin urmare, paralela cu jurisprudența Curții referitoare la medicamente se oprește aici.

78. Preocuparea pentru protecția și menținerea sănătății publice dovedită de guvernul ungar este complet legitimă. Acesta din urmă identifică consecințe grave care ar fi legate de o utilizare necorespunzătoare a lentilelor de contact. Totuși, în mod incontestabil, condiția materială instituită prin Regulamentul 7/2004 reduce forța demonstrației guvernului ungar.

79. Caracterul disproporționat al măsurii se regăsește, în opinia noastră, în special în această condiție materială, care are drept consecință să împiedice personalul calificat care ar lucra pe teritoriul unui alt stat membru să acceadă la piața ungară și să își desfacă mărfurile acolo.

80. Astfel, interzicerea în mod absolut a comercializării lentilelor de contact prin internet nu ține cont de ipoteza în care această comercializare este realizată de personal calificat, eventual stabilit pe teritoriul unui alt stat membru [32].

81. Deși raportul dintre suprafața minimă stabilită la 18 m2 și calitatea informației sau a monitorizării nu este evident, astfel cum au arătat în mod întemeiat guvernele ceh și olandez, precum și Comisia în observațiile lor scrise, trebuie să admitem că este cu atât mai puțin evident ținând seama de faptul că livrarea la domiciliu a lentilelor de contact este autorizată. Astfel, la baza Regulamentului 7/2004 se află o contradicție intrinsecă. Acest regulament impune existența unui magazin cu o suprafață minimă suficientă pentru a dispune de materialul necesar și pentru a efectua examinările și autorizează în același timp livrarea la domiciliu în scopul probării

31 — Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes și alții, citată anterior (punctul 60).

32 — Aceasta este, de altfel, situația care a fost supusă aprecierii Curții în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii Deutscher Apothekerverband, citată anterior, în ceea ce privea, la acea dată, farmaciștii.

și adaptării lentilelor de contact. Aceasta ne pare a fi dovada că diversele operațiuni al căror caracter indisociabil guvernul ungar încearcă să îl demonstreze pot fi analizate în mod complet independent.

82. În ceea ce privește livrarea la domiciliu, guvernul ungar pare să pornească de la postulatul potrivit căruia comercializarea prin internet ar determina efectuarea livrării lentilelor de contact numai prin curier sau poștaș, și nu printr-un profesionist. Or, în măsura în care guvernul ungar pare să susțină, în răspunsul său la întrebarea scrisă adresată de judecătorul raportor, că în Ungaria livrarea lentilelor de contact la domiciliu în scopul probării sau al adaptării este efectuată de personal calificat, nimic nu împiedică imaginarea unei scheme de vânzare prin internet în care livrarea ar fi de asemenea asigurată de personal calificat.

83. În plus și drept consecință a celor arătate deja la punctul 77 din prezentele concluzii, se poate reproșa în mod legitim reglementării ungare faptul că nu face nicio distincție în ceea ce privește obligația prezenței concomitente a pacientului și a profesionistului în magazinul specializat. Deși este posibil să admitem că informarea și consilierea au o mare importanță la momentul primei rețete și a primelor utilizări ale lentilelor de contact, necesitățile nu sunt aceleași pentru cumpărătorii care utilizează de un anumit timp aceste dispozitive medicale. În acest sens se poate concepe, de exemplu la momentul reînnoirilor, o obligație de informare și de consiliere de o intensitate mai mică. În acest caz, nu este evident că operatorul prin internet s-ar afla în incapacitatea de a controla autenticitatea rețetelor, dacă acest lucru se dovedește necesar, sau de a furniza o informare și o consiliere suficiente prin mijloace adecvate cum ar fi, de exemplu, o avertizare pe site-ul internet care amintește eventual necesitatea de a recurge la o consultație în caz de probleme sau inserarea de notițe explicative în colete.

84. Lipsa unei diferențieri este de asemenea confirmată de faptul că guvernul ungar nu pare să facă distincție nici între așa-numitele lentile de contact „rigide” și așa-numitele lentile de contact „moi”, nici între lentilele de contact care corectează o deficiență vizuală și cele al căror unic scop este acela de a colora irisul. Intervenția profesionistului pentru a adapta lentilele de contact rigide la ochii pacientului poate fi considerată o operațiune delicată, din cauza faptului că profesionistul intervine, potrivit afirmațiilor guvernului ungar din cadrul ședinței, asupra produsului. Livrarea lentilelor de contact rigide trebuie să fie urmată în mod necesar de procesul specific de adaptare și de verificare. În schimb, acest proces este mai puțin important în ipoteza în care sunt prescrise lentile de contact moi. În plus, unele lentile pot avea numai scop cosmetic și, deși trebuie furnizate instrucțiuni de întreținere, monitorizarea utilizării acestora

va fi mult mai puțin constrângătoare decât în cazul lentilelor de contact cu scop terapeutic.

85. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că, oricât de legitim ar fi scopul urmărit de Regulamentul 7/2004, obiectivul protecției sănătății publice poate fi atins prin intermediul unor măsuri mai puțin restrictive pentru libera circulație a mărfurilor.

86. Prin urmare, propunem Curții să răspundă la a doua și la a treia întrebare, astfel cum au fost reformulate, că articolul 28 CE trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care impune, în vederea comercializării de lentile de contact, deținerea unui magazin specializat în dispozitive medicale cu o suprafață minimă de 18 m2 sau a unui spațiu separat de atelier, precum și prezența unui personal calificat și care are drept consecință interzicerea vânzării prin internet constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import. Articolele 28 și 30 CE trebuie interpretate în sensul că o astfel de reglementare nu este justificată prin motive de protecție a sănătății și a vieții persoanelor, în măsura în care același obiectiv poate fi atins prin intermediul unor măsuri mai puțin constrângătoare.

VII — Concluzie

87. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem să se răspundă la întrebările adresate de Baranya Megyei Bíróság după cum urmează:

„1) Compatibilitatea în raport cu dreptul Uniunii a unei reglementări naționale care are drept consecință interzicerea vânzării prin internet a lentilelor de contact nu

poate fi apreciată în raport cu dispozițiile Directivei 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă. Problema dacă comercializarea lentilelor de contact reprezintă o consultație medicală care necesită prezența fizică a pacientului în sensul considerentului (18) al directivei menționate este, prin urmare, lipsită de relevanță.

2) Articolul 28 CE trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care impune, în vederea comercializării de lentile de contact, deținerea unui magazin specializat în dispozitive medicale cu o suprafață minimă de 18 m^2 sau a unui spațiu separat de atelier, precum și prezența unui personal calificat și care are drept consecință interzicerea vânzării prin internet constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import.

3) Articolele 28 CE și 30 CE trebuie interpretate în sensul că o astfel de reglementare nu este justificată prin motive de protecție a sănătății și a vieții persoanelor, în măsura în care același obiectiv poate fi atins prin intermediul unor măsuri mai puțin constrângătoare."